

Возняківська Крістіна Анатоліївна

Чернівецький юридичний інститут

Національного Університету "Одеська юридична академія»

кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

ЩОДО МАКРОРІВНЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ

Поняття неплатоспроможності банківської установи служить основою для виділення окремого інституту сучасного національного конкурсного процесу, позаяк супроводжується цілою низкою особливих правових механізмів, відмінних від тих, що передбачені для банкрутства звичайних суб'єктів господарювання. В основі такої особливості – правові механізми банкрутства банківських установ відповідно до законів України «Про банки та банківську діяльність» та «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб». Можна зауважити також, що прийняття Кодексу процедур банкрутства, який сьогодні розглядається у парламентів, не змінює вказаної особливості. Цей кодекс фактично модернізує положення Закону України «про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», навіть уводячи нових суб'єктів банкрутств, але не виходить на рівень спеціального порядку банкрутства та ліквідації банківських установ.

Досягти довершеного вигляду та цілісного сприйняття сукупності відносин, у яких використовується поняття неплатоспроможності банківської установи, можна шляхом розмежування ознак та властивостей, передумов, умов, причин та наслідків неплатоспроможності банківської установи.

Ознаки та властивості поняття неплатоспроможності банківської установи виступають своєрідними елементними складовими цього поняття. При цьому ознаки цього поняття дозволяють чітко виділити його з-поміж інших правових категорій, а властивості – охарактеризувати сукупність змістовних рис

цього поняття, які використовуються у правовому забезпеченні відносин щодо визнання банківської установи неплатоспроможною та її виведення із ринку.

Разом із тим, дослідження правового інституту неплатоспроможності банківської установи, лише виходячи з аналізу елементного складу відповідного поняття, пошуку його внутрішніх протиріч і формально-логічних недоліків, прогалин структурного характеру виявляє так би мовити макрорівень проблематики банкрутства банківських установ. Разом із тим, такий макрорівень не може повною мірою бути призвести до правильних висновків, якщо не будуть враховані суміжні категорії та суміжні відносини (макрорівень відповідної проблематики).

Такими суміжними категоріями та суміжними відносинами для сфери платоспроможності банківських установ виступають передумови, умови, підстави та наслідки юридично значимих дій щодо визнання банківської установи платоспроможної. Як правильно зазначає професор О.П. Подцерковний, проблемні правовідносини впливають на формування властивостей прилеглих відносин, а останні характеризуються не меншим ступенем причетності до формування властивостей перших [1].

Важливим аспектом макрорівня дослідження категорії платоспроможності банківської установи можна вважати співвідношення правового та економічного виміру відповідного поняття. Такий вимір дозволяє зрозуміти, що право є найважливішим, але не єдиним регулятором поведінки неплатоспроможної установи, її клієнтів та регуляторних органів у процесі відповідних відносин банкрутства та виведення фінансової установи із ринку. Сама природа ризику, який лежить в основі банківської діяльності, підтверджує наявність багатьох неправовий факторів, тобто тих змістовних елементів відносин, які не можуть бути врегульовані у праві, що безпосередньо впливають на платоспроможність банківської установи. Зокрема у світовій літературі досить потужно досліджено, що світова криза 2007-2008 рр. стала можливою

завдяки низці невдач системних банків щодо відновлення залучення боргів у процесі їх повернення, зокрема у контексті діяльності Bear Stearns та Lehman Brothers, виживання яких напряду залежало від ризик перевкладення капіталу [2].

Існують й інші засоби упорядкування, такі індивідуальні приписи, судові рішення, акти планування та прогнозування, контрольні-наглядові заходи та соціально-психологічні засоби впливу, інформаційні та кадрові чинники, навіть локальні акти та корпоративні чинники – без урахування яких неможливо сформувати цілісну уяву про організуючу сферу відносин щодо платоспроможності банків. Такий висновок підтверджується численними прикладами із фінансово-економічного середовища, коли невдала чи зловмисна інформаційна компанія створювала банківську паніку та проблеми банківських установ. Так само, неякісне рішення НБУ щодо визнання банку проблемним з підстав порушення законодавства відповідною банківською установою, наприклад, що виконання нормативів капіталізації, можуть виступити прямим наслідком банкрутства банку, хоча наявні проблеми платоспроможності можуть бути відсутніми.

Законодавче регулювання питань неспроможності, звісно створює межі для ухвалення правомірних індивідуальних рішень у цій сфері, судових рішень, актів планування та прогнозування та інших засобів упорядкування, відмінних від нормативно-правового регулювання. Але значною мірою подібні засоби впливу доповнюють правове регулювання, саме їх існування в умовах слабкості реформованих правових засобів, неоднакового правозастосування, ручного управління економікою, яке спостерігається у багатьох випадках в Україні.

Список використаної літератури:

1. Подцерковный О.П. О научно-правовом анализе предпосылок, производных и сопутствующих отношений // Правова держава.– 2002. - № 4 – С. 185-188

2. He, Z., Xiong, W. Rollover Risk and Credit Risk, October 2010 / Z. He, W. Xiong. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.princeton.edu/~wxiong/papers/rollover.pdf>